

Et bærekraftig og langsiktig havbruk

Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) viser til Representantforslag 216 S (2022-2023) om et bærekraftig og langsiktig havbruk.

Representantforslag gir en god beskrivelse av de betydelige utfordringene oppdrettsnæringen står overfor, og som må løses for å legge til rette for videre vekst og utvikling. NJFF støtter opp om forslagene til tiltak som kommer frem i representantforslaget.

Oppdrettsnæringen må, som all annen næringsvirksomhet, drives miljømessig bærekraftig og innenfor rammer om god dyrevelferd. Næringen er dessverre ikke der i dag. Lakselus og rømming utgjør, til tross for flere tiårs innsats for å løse utfordringene, fremdeles som de alvorligste truslene mot ville laksefisk. Med det som bakteppe er det også opplagt behov for mer utredning før en tillater torskeoppdrett langs kysten, da de potensielt negative konsekvenser med den typen oppdrett er svært store.

Det er derfor stort behov for at myndighetene tar grep og stiller miljøkrav til den eksisterende næringen utover det som ligger der i dag, samt at en ikke prematurt igangsetter en ny næring som har potensial i seg til å være svært skadelig for kystøkosystemet, fiske og friluftsliv. En miljømessig bærekraftig næring vil også åpne for muligheter for videre vekst.

Behov for endringer i trafikklyssystemet

På tross av at det i flere år har vært et mål å utvide dagens trafikklyssystem med flere miljøindikatorer, så har det ikke skjedd noe siden systemet ble etablert. Det jobbes fremdeles med å inkludere sjørret i systemet. Sjørretens livssyklus innebærer at den er eksponert for lakselus i en mye lengere tidsperiode enn villaksen, noe som innebærer at den er mer sårbar. Prosessen preges av liten vilje til faktisk å gjennomføre dette, og det igangsettes stadig nye utredninger av forhold som NJFF vurderer at allerede er tilstrekkelig utredet og at konklusjonene har vært at sjørreten kan bli en indikator i trafikklyssystemet. NJFF anmoder om at Stortinget ber om at implementeringen av sjørret kommer på plass snarlig, og innen utgangen av 2024.

Det er ikke samsvar mellom dagens trafikklyssystem og kvalitetsnormen for villaks. Trafikklyssystemet tillater inntil 30 % dødelighet på grunn av lakselus alene før myndighetene skal vurdere om det skal settes inn tiltak. For kvalitetsnormen for villaks er det gytebestandsmål og høstingspotensial samt genetisk integritet som er kriteriene som skal legges til grunn for klassifiseringen. Tiltak skal vurderes dersom den samlede påvirkningen er enn 20 % dødelighet. Et viktig grep for å styrke situasjonen for de ville laksefiskene er at trafikklyssystemet tilpasses kvalitetsnormen.

Krav om overgang til lukkede anlegg

Bruk av lukket teknologi er en forutsetning for å løse utfordringene knyttet til eksempelvis lakselus, men også med hensyn til oppsamling av avføring og fôrrester samt kjønnsprodukter

som følge av eventuell gyting i merdene (av saltvannsfisk). Overgangen fra tradisjonelle merder til lukket teknologi må skje raskt, og det skjer kun ved å stille konkrete krav om å ta i bruk tilgjengelig teknologi parallelt med en teknologisk videreutvikling.

NJFF anmoder om at komiteen fatter vedtak om bruk av lukket teknologi ved all videre vekst og tildeling av nye konsesjoner, samt at eksisterende anlegg må over i lukkede anlegg innen 2030.

Torskeoppdrett

NJFF vil knytte noen kommentarer til satsingen på torskeoppdrett. Den ville torsken er blant Norges viktigste kommersielle ressurser, men også for befolkningen gjennom fritidsfiske o.a. Utviklingen i kysttorskbestandene har vist at det er et særlig behov for å gå svært varsomt frem mht å etablere en næring som er opplagt utfordrende med hensyn til å ha potensielt svært negative effekter på kysttorsk. Det er helt avgjørende at man tar lærdom fra utviklingen av oppdrettsvirksomheten knyttet til laks, og unngår en situasjon der torskeoppdrett blir en trussel mot den ville torsken. Utfordringene knyttet til genetisk innblanding mellom vill torsk og oppdrettstorsk er betydelige, og kommer i tillegg til andre utfordringer knyttet til oppdrett i åpne merder.

For at en oppdrettslaks skal spre sitt mangelfulle genmateriale til ville bestander må den opp i et vassdrag og finne en make der. Suksessen til rømt oppdrettslaks er relativt sett lav ute i naturen, men til tross for det har 2/3 av norske villaksbestander innblanding av gener fra oppdrettsfisk, og i 3 av 10 bestander er det påvist store genetiske endringer (ref. NINA Rapport 1926 fra 2020). En oppdrettstorsk som rømmer vil langt enklere finne artsfrøender å gyte med. I tillegg vil det være en fare for gyting også inne i merdene. Dersom merdene er av tradisjonell åpen type vil disse kjønnsproduktene flyte fritt ut i naturen utenfor.

For å unngå genetiske interaksjoner mellom oppdrettsfisk og artsfrøender i naturen mener NJFF all oppdrettsfisk i produksjonsfasen bør være steril. Dette behovet synes intuitivt særlig stort mht sjøfisk oppdrettet i åpne merder i sjøen.

I lukkede merder kan en som et minimum unngå at befruktete egg kommer seg fritt ut av merdene. NJFF mener primært at en bør sette alt torskeoppdrett på vent, inntil en får på plass et bedre kunnskapsgrunnlag mht effektene av virksomheten slik en i dag ser for seg å drive den, men at virksomheten uansett bør foregå i lukkede merder.

Oppsummert

NJFF mener det fremmes mange viktige og gode forslag i representantforslaget, som dersom de får flertall, i sum vil drive oppdrettsvirksomhet i en mer miljømessig bærekraftig retning samtidig som det på sikt vil øke næringens muligheter for vekst.

Hvalstad, 24.05.2023

Norges Jeger- og Fiskerforbund